

**Posiedzenia Komisji Bizantynologicznej  
Polskiego Towarzystwa Historycznego w roku akademickim 2023/2024**  
**Meetings of the Byzantine Commission of the Polish Historical Society  
in the Academic Year 2023/2024**

Piotr Kochanek<sup>3</sup>

Zgodnie z wieloletnią tradycją w roku akademickim 2023/2024 zaplanowano dwa spotkania Komisji Bizantynologicznej Polskiego Towarzystwa Historycznego (KB PTH). Pierwsze odbyło się w sobotę, 25 listopada 2023 roku, w Auli im. prof. Iji Lazari-Pawłowskiej na Wydziale Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu Łódzkiego (ul. W. Lindleya 3/5). Posiedzenia, mające zgodnie z programem rozpocząć się o 11:30, miały charakter hybrydowy: obok osób uczestniczących w nim stacjonarnie, grupa badaczy wzięła udział w obradach Komisji za pośrednictwem MS Teams. Nie wszystkie osoby biorące zdalnie udział w obradach uczestniczyły w całym spotkaniu, stąd frekwencja nie jest łatwa do ustalenia. Jednak w pewnym momencie liczba członków KB PTH połączonych za pośrednictwem MS Teams wynosiła 29 osób. Na auli zaś było ok. 25 przedstawicieli Komisji.

Posiedzenie jesienne rozpoczęło się o 11:35. Otworzył je przewodniczący KB PTH prof. dr hab. Maciej Kokoszko (UŁ), który serdecznie powitał wszystkich zebranych. Następnym punktem (11:43-12:10) było wspomnienie o prof. dr hab. Marku Wilczyńskim (25 IX 1959-3 IX 2023). Rozpoczął je prof. M. Kokoszko, przypominając funkcje, jakie pełnił zmarły w strukturach naukowych. Następnie powstaniem i chwilą milczenia uczczono pamięć profesora. Po tym akcie uszanowania jego uczeń, dr Adrian Szopa (Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie) przedstawił życiorys profesora i jego osiągnięcia naukowe. Mówca dodał także kilka osobistych refleksji. Do wspomnień dołączył się również prof. dr hab. Jan Probstko-Prostyński z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, który odniósł się do wybranych publikacji prof. M. Wilczyńskiego. Wspomnienie to zamknął prof. M. Kokoszko, przechodząc do prezentacji najnowszych publikacji z zakresu szeroko rozumianej bizantynistyki (12:10-12:18). On też podał krótkie informacje

---

<sup>3</sup> Dr hab. Piotr Kochanek, prof. KUL, Katedra Historii Starożytnej, Bizantyńskiej i Średniowiecznej, Instytut Historii, Wydział Nauk Humanistycznych, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Polska; e-mail: lu2005harn@yahoo.de; ORCID: 0000-0001-9702-548X.

na temat przyszłych konferencji, mogących zainteresować członków Komisji (12:18-12:20).

Kolejnym elementem łódzkiego spotkania były dwa referaty. Pierwszy z nich wygłosił dr Marco Muresu (absolwent Univerità di Cagliari, aktualnie zaś pracownik Lancater University, UK). Tytuł jego wystąpienia brzmiał: „«Remember us». Framing Byzantine culture in Medieval Sardinia between continuity and storytelling” (12:21-13:00). Po jego *exposé* odbyła się dyskusja (13:00-13:27), w której głos zabrali kolejno po angielsku – prof. dr hab. Robert Wiśniewski (Uniwersytet Warszawski) i po włosku – prof. J. Prostko-Prostyński (UAM). Drugie wystąpienie było owocem współpracy dwóch autorów: dr. hab. Stefana Jakobielskiego, profesora Instytutu Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych Polskiej Akademii Nauk i dr Magdaleny Łaptaś (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie). Tematem ich referatu byli „Biskupi z Faras i rola fundatorów w kształtowaniu programu ikonograficznego katedry” (13:28-14:24). Również tę prelekcję dopełniła dyskusja (14:25-15:05). Udział w niej wzięli (według kolejności zabierania głosu) prof. J. Prostko-Prostyński (UAM), dr Piotr Ł. Grotowski (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie), prof. dr hab. Adam Łajtar (UW) oraz sekretarz Komisji dr Andrzej Kompa (UŁ). Po referatach ogłoszono przerwę (15:05-16:10).

Posiedzenie wznowiono o 16:10. Ten segment łódzkiego spotkania bizantynistów zdominował wybór przewodniczącego, wiceprzewodniczącego i sekretarza KB PTH na kolejną kadencję (2023-2027). Poświęcono na to 40 minut (16:10-16:50). Na wstępie głos zabrał ustępujący przewodniczący Komisji prof. M. Kokoszko (UŁ). Podziękował on swym współpracownikom: prof. dr hab. Kazimierzowi Ilskiemu (UAM), wiceprzewodniczącemu, oraz dr A. Kompie (UŁ), który w mijającej kadencji pełnił funkcję sekretarza. Po nim za owocną współpracę podziękował również prof. K. Ilski. Spośród osób uczestniczących stacjonarnie w posiedzeniu KB PTH uznanie odchodzącej ekipie wyraziła także dr M. Łaptaś (UKSW). Kolejnym etapem wyborów było wyłonienie osoby, która miała za zadanie prowadzenie całej procedury. Roli tej podjął się prof. J. Prostko-Prostyński (UAM). Powołano również komisję skrutacyjną, w skład której weszły dwie osoby: prof. dr hab. Mirosław Leszka (UŁ) i dr hab. Anna Kotłowska, prof. UAM. Ponadto przyjęto wniosek, że prawo do głosowania mają zarówno stacjonarni uczestnicy spotkania, jak i badacze biorący w nim udział za pośrednictwem platformy MS Teams. Następnym etapem wyborów było zgłaszanie

kandydatów na przewodniczącego Komisji. Prof. dr hab. Sławomir Bralewski (UŁ) zgłosił kandydaturę aktualnego przewodniczącego, czyli prof. M. Kokoszko (UŁ). Ten jednak nie zgodził się na przyjęcie tej funkcji na okres następnych czterech lat. Odmówili jej również trzej następni kandydaci. Byli to kolejno prof. K. Ilski (UAM), prof. S. Bralewski (UŁ) i prof. dr hab. Mirosław Leszka (UŁ). Propozycję kandydowania na przewodniczącego przyjęli dwaj inni badacze: prof. J. Prostko-Prostyński (UAM) i dr hab. Kirył Marinow, prof. UŁ. W głosowaniu tajnym 22 członków Komisji wskazało na prof. K. Marinowa. Prof. J. Prostko-Prostyński otrzymał 14 głosów. Tak więc przewodniczącym KB PTH na kadencję 2023-2027 został prof. K. Marinow z Uniwersytetu Łódzkiego. Na stanowisko wiceprzewodniczącego została wybrana przez aklamację prof. A. Kotłowska (UAM). Dr A. Kompa zaś zgodził się być nadal sekretarzem Komisji. W tej sprawie nie było głosowania, ponieważ zebrani uznali osobę dr. A. Kompy za całkowicie kompetentną i mającą dużą praktykę na tym stanowisku. Na zakończenie prof. K. Marinow, jako nowo wybrany przewodniczący KB PTH, podziękował za powierzenie mu tej funkcji i zapewnił, że nowy zarząd dołoży starań, aby Komisja działała równie sprawnie jak w minionej kadencji.

Nowy przewodniczący poprowadził też następny etap posiedzenia, czyli procedurę przejścia nowych członków Komisji (16:50-17:17). Byli nimi (w kolejności prezentacji kandydatur) dr hab. Błażej Stanisławski, prof. Instytutu Archeologii i Etnologii Uniwersytetu Wrocławskiego (jego osobę przedstawiła dr M. Łaptaś), dr hab. S. Jakobielski, prof. IKSIO PAN (również tego kandydata rekomendowała dr M. Łaptaś), prof. R. Wiśniewski (UW), którego sylwetkę zaprezentował prof. A. Łajtar, oraz dr Agata Deptuła (UW), także rekomendowana przez prof. A. Łajtara. Wszystkie kandydatury zostały przyjęte jednogłośnie. W konsekwencji Komisja liczy dziś 110 członków. Na zakończenie tej części obrad dr A. Kompa podniósł kwestię terminów przyjmowania nowych członków. Zgodnie bowiem z dotychczasową praktyką przyjmowano ich tylko w czasie jesiennych posiedzeń Komisji. Sekretarz zaś zaproponował, aby przyjęć dokonywać także na wiosennych spotkaniach tego gremium. Wniosek ten przegłosowano pozytywnie.

Kolejnym punktem programu były tak zwane „pozostałe sprawy organizacyjne” (17:17-17:28). W ramach tego bloku zagadnień dr Jan Wolski (UŁ) przypomniał o hybrydowej konferencji bizantynistycznej, organizowanej w Łodzi (9-11 maja 2024). Jest to już szósta edycja międzynarodowych spotkań w ramach „Colloquia Ceranea”. Podniesiono

również temat zbliżającego się XXV Międzynarodowego Kongresu Studiów Bizantynistycznych w Wiedniu (24-29 sierpień 2026). W ramach ostatniego segmentu programu posiedzenia, jakim były wolne wnioski (17:29-17:32), dr M. Łaptaś podniosła kwestię możliwości organizacji tego kongresu w Polsce. Odpowiadając, prof. M. Kokoszko stwierdził, że byłoby to możliwe w przypadku kooperacji dwóch ośrodków: Łodzi i Poznania. Na zakończenie „stacjonarni” uczestnicy posiedzenia wykonali wspólne, pamiątkowe zdjęcie. Głos zabrał także nowo wybrany przewodniczący prof. K. Marinow, krótko podsumowując jesienne obrady KB PTH.

Spśród pracowników naukowych KUL niestacjonarny udział w spotkaniu wzięli ks. prof. dr hab. Mariusz Szram oraz niżej podpisany.

Drugie, wiosenne spotkanie Komisji w roku akademickim 2023/2024 odbyło się w sobotę, 25 maja 2024 roku w Uniwersytecie Gdańskim, a dokładnie w gmachu Wydziału Historycznego UG przy ul. Wita Stwosza 55. Organizatorem posiedzenia był Zakład Historii Starożytnej. Miało ono charakter hybrydowy: członkowie KB PTH, którzy nie mogli przybyć do Gdańska osobiście, mieli możliwość zdalnego uczestnictwa w obradach za pośrednictwem kanału MS Teams. W konsekwencji stacjonarnych uczestników było około 22, online zaś udział w zebraniu brało (w okresie maksymalnej frekwencji) 21 osób. Oficjalnie spotkanie zostało zaplanowane na 11:30. Rozpoczęło się jednak z niewielkim opóźnieniem o 11:36. Otworzył je prof. K. Marinow, który debiutował jako nowy przewodniczący KB PTH. W swym krótkim wystąpieniu (11:36-11:38) powitał wszystkich zebranych oraz podziękował organizatorom za zaproszenie Komisji do Gdańska, po czym oddał głos dziekanowi Wydziału Historycznego, dr hab. Arkadiuszowi Janickiemu, prof. UG. Dziekan w imieniu wydziału powitał przybyłych i życzył im owocnych obrad (11:38-11:41). Następnie głos zabrał ponownie przewodniczący Komisji, który dokonał krótkiej prezentacji bizantynistycznych nowości wydawniczych, a także wspominał o zaplanowanych w najbliższym czasie konferencjach (11:42-11:55).

Kolejnym punktem programu było pośmiertne wspomnienie osoby prof. dr hab. Dariusza Brodki (28 VIII 1969-1 I 2024). Zostało ono poprzedzone wprowadzeniem prof. K. Marinowa (11:55-11:58). Sylwetkę zmarłego przedstawili jego dwaj koledzy: dr hab. Michał Bzinkowski, prof. UJ (11:58-12:09) i dr hab. Michał Stachura, prof. UJ (12:10-12:16). Na zakończenie pamięć profesora uczczono minutą ciszy. Ta część

programu gdańskiego spotkania zamknęła się w ramach czasowych 11:55-12:17.

Trzecim segmentem obrad były dwa wykłady. Pierwszy z nich wygłosił dr hab. Michał Kosznicki, prof. UG. Tematem jego wystąpienia była „Problematyka pediatryczna w późnoantycznej literaturze medycznej (na przykładzie twórczości Pawła z Eginy i Jana z Aleksandrii)” (12:18-13:10). Po referacie odbyła się dyskusja (13:10-13:20), w której głos zabrali kolejno dr hab. Jacek Wiewiorowski, prof. UG, dr Tomasz Sińczak (Akademia Kujawsko-Pomorska w Bydgoszczy: AKP) oraz A. Kompa (UŁ). Autorką drugiej prelekcji była dr Bogna Kosmulska (UW). Temat jej *exposé* brzmiał „Tektonika myśli Maksyma Wyznawcy w zbiorze «Ambigua ad Thomam»” (13:20-13:46). W dyskusji (13:47-14:00), która miała miejsce po tym wystąpieniu, wzięło udział dwóch badaczy: dr Marek Jankowiak (Instytut Historii PAN) i prof. K. Marinow (UŁ). Po powyższych wykładach ogłoszono przerwę obiadową (14:00-15:00).

Po przerwie wznowiono obrady Komisji o godzinie 15:04. Pierwszym punktem było przyjęcie nowych członków (15:04-15:40). Kandydatami w kolejności alfabetycznej byli dr M. Jankowiak (IH PAN), którego sylwetkę naukową przedstawił dr A. Kompa (UŁ), dr Tomasz Sińczak (AKP w Bydgoszczy), którego rekomendował prof. dr hab. Szymon Olszaniec (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), oraz dr hab. Aleksandra Sulikowska-Bełczowska, prof. UW, wprowadzona przez prof. dr hab. Mirosława Kruka (UG). Wszystkie trzy kandydatury zostały przyjęte jednogłośnie (34 głosy „za” – liczba osób uczestniczących w trybie zdalnym znacznie zmalała po przerwie obiadowej).

Następnie prof. K. Marinow (UŁ) i dr A. Kompa (UŁ) przedstawili bardzo szczegółowe sprawozdanie z tak zwanego Interkongresu Międzynarodowego Stowarzyszenia Studiów Bizantyńskich (AIEB), który odbył się w Atenach 13 kwietnia 2024 roku (15:40-16:12). Należy nadmienić, że sprawozdanie to członkowie Komisji otrzymali dzień wcześniej drogą mailową w „Komunikacie 4/2024”, który w imieniu KB PTH i Polskiego Komitetu Narodowego AIEB (to ostatnie gremium tworzy Sekcja Bizantynologiczna Komitetu Nauk o Kulturze Antycznej PAN i KB PTH) rozesłał jego autor, dr A. Kompa, datując go: „Łódź/Poznań, 24 V 2024”. W rzeszonym komunikacie sprawozdanie to nosi tytuł: „Skrócona informacja o przebiegu Zgromadzenia Ogólnego AIEB (tzw. interkongres), 13 kwietnia 2024, Hotel Ilisia, Ateny”. Informacja ta liczy siedem stron.

Wreszcie w ramach tak zwanych pozostałych spraw organizacyjnych (16:12-16:23) przewodniczący Komisji i jej sekretarz, czyli prof. K. Marinow i dr A. Kompa, przedstawili trzy kwestie. (1) Zagadnienie przepunktowania pewnej liczby czasopism polskich i zagranicznych, w której to sprawie zdecydowano się wysłać list do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Wniosek ten, poddany pod głosowanie, uzyskał jednogłośnie poparcie członków Komisji (16:12-16:18). (2) Rezolucję Greckiego Komitetu Narodowego AIEB, której celem jest uwrażliwienie naukowców, polityków oraz społeczeństw jako takich na decyzję rządu tureckiego w sprawie przekształcenia katedry katolickiego klasztoru Chora (tur. Kariye Müzesi) na meczet. Decyzję tę podjęto już w lipcu 2020. Dotąd kościół klasztorny miał status muzeum (od 1945), które zostało oficjalnie otwarte dla zwiedzających w 1958 roku. Rezolucja zwraca również uwagę na fakt, że już wcześniej władze tureckie przekształciły na meczet słynną świątynię Hagia Sophia (tur. Ayasofya Müzesi). Powyższy apel greckich bizantynistów został dołączony do wspomnianego wyżej „Komunikatu 4/2024”. Jego oryginalny tytuł brzmi: „Resolution of the Greek Committee of Byzantine Studies”. Jest on datowany „Athens, May 11th, 2024” (16:19-16:20). (3) Problem „techniczny”, jakim dla wszystkich organizatorów spotkań KB PTH jest możliwość wyboru między stacjonarnym a wirtualnym uczestnictwem w spotkaniach Komisji. Chodziło o to, aby członkowie KP PTH podawali przynajmniej na pięć dni wcześniej formę swego uczestnictwa w posiedzeniu. Ma to w przyszłości ułatwić organizatorom przygotowanie danego spotkania. Chodzi głównie o przygotowanie poczęstunku na określoną liczbą osób. Stąd postanowiono, że przed każdą sesją Komisji będzie rozsyłana „deklaracja uczestnictwa”, dzięki której zostanie jasno określona liczba członków KB PTH pragnących wziąć udział w spotkaniu osobiście (16:20-16:23). Wreszcie przy braku wolnych wniosków prof. K. Marinow serdecznie podziękował gospodarzom gdańskiego spotkania za ciepłe przyjęcie, a uczestnikom bądź za przybycie, bądź za czas poświęcony przed ekranem komputera (16:23-16:24).

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II reprezentowały w formie zdalnej trzy osoby: ks. prof. dr hab. Piotr Szczur, ks. prof. dr hab. Mariusz Szram oraz piszący te słowa.